

It should be noted that "stress resilience" is considered in the context of the strength perspective. In this approach, "stress resilience means the knowledge, skills, abilities, and discoveries that accumulate over time as a result of solving problems and dealing with challenges. This means that during a stressful situation, the preservation of well-being occurs due to the resources and abilities that a person has and develops during a stressful situation" [1, p. 14].

The most developed and authoritative is, in our best judgment, the position of G. Ryshko, according to which stress resistance, as a property of the psyche, reflects the ability of a person to successfully carry out the necessary activities (vital functions) under stressful conditions [3]. It only partially depends on the type of nervous system, temperament, and other neurophysiological indicators. The determinants of stress resistance are a set of structural components of the personality: neurodynamic, psychodynamic, personal, and socio-psychological.

Список використаних джерел

1. Богданов С. О., Чернобровкін В. М., Панок В. Г. Підготовка вчителів до розвитку життєстійкості / стресостійкості у дітей в освітніх навчальних закладах. Київ, Україна: ПУЛЬСАРИ, 2017, 208 с.
2. Кравцова О. К. Стресостійкість особистості як психологічний феномен: основні теоретичні підходи. Вісник післядипломної освіти. 2019. Випуск 7 (36). Серія Соціальні та поведінкові науки. С. 98–117.
3. Ришко Г. М. Методологічне обґрунтування експериментального дослідження стресостійкості. Проблеми сучасної психологічної освіти в нових термінах. Педагогика и психология. 2014. № 1. С. 239–247.
4. Skinner B. F. The concept of the reflex in the description of behavior. Journal of General Psychology. 1931. № 5. Pp. 427–458.

Ірина Суровцева

кандидат історичних наук

доцент кафедри соціології та соціальної роботи

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

м. Дніпро

ДІЯЛЬНІСТЬ СПІВРОБІТНИКІВ ГУМАНІТАРНИХ МІСІЙ В

УМОВАХ ОСОБЛИВИХ РИЗИКІВ

Автор акцентує увагу на важливості та корисності гуманітарної допомоги, надання якої забезпечується діяльністю співробітників гуманітарних місій в умовах особливих ризиків. Багатогодинна робота в несприятливих або екстремальних умовах сприяє фізичним та емоційним проблемам гуманітарних працівників. Наводяться данні про вплив інцидентів на виконання службових обов'язків гуманітарних працівників.

Ключові слова: гуманітарна система допомоги, гуманітарні місії, стрес, співробітники гуманітарних організацій.

Динаміка конфліктів, переміщення, бідності, нестачі продовольства, зміни клімату все більше взаємопов'язані та посилюються, змушуючи велику кількість людей шукати безпеки та прихистку (лише в Україні гуманітарні потреби катастрофічно зросли й зараз допомоги потребують понад 17 мільйонів громадян). Численні гуманітарні проблеми та кризи людства сприяли появі міжнародної гуманітарної системи допомоги (гуманітарних місій). На початок ХХІ ст. людство напрацювало принципи надання гуманітарних послуг, що базуються на міжнародному гуманітарному праві (МГП). Гуманітарні організації роками вибудовували свої роботи та намагаються бути готовими до оперативного, своєчасного й ефективного реагування на ті виклики, які несе для цивільного населення будь-яке лихо (війна, техногенні та природні катастрофи, тощо).

У відповідь на гуманітарні виклики тісно співпрацюють органи державної влади, соціальні служби, громадські організації, аби люди могли отримати всю доступну допомогу: від інформації про відновлення навчання дітей до розміщення в колективних центрах та отримання сімейних гігієнічних наборів. Так, наприклад, з початком повномасштабної агресії РФ проти України, ВООЗ доставляє спеціалізовані медичні засоби, координує розгортання медичних бригад і співпрацює з національними органами охорони здоров'я, щоб мінімізувати збої в наданні критичних медичних послуг в Україні та країнах, які приймають біженців [1].

Надання гуманітарних послуг, «орієнтованих на потреби», цілком залежить від самовідданості, ефективності, стресостійкості працівників гуманітарних служб. Співробітники цих організацій допомагають

переселенцям та уразливим особам місцевих громад в Україні (в т.ч. тим, хто вирішив повернутися додому на тимчасово окуповані території), надаючи їм предмети першої необхідності, як-от харчі, для подорожі; консультування у доступі до адміністративних і соціальних послуг, відновлення громадської інфраструктури, ведення окремих випадків та психосоціальну підтримку.

Згідно звіту Управління ООН з координації гуманітарних справ / ОСНА Ukraine близько 415 організацій впроваджують заходи з порятунку життя по всій Україні. Гуманітарні організації в Україні надали важливу допомогу майже 8 мільйонам людей у 2023 р. Трохи більше 100 партнерів працювали в Україні, переважно в Донецькій і Луганській областях, до ескалації війни в 2022 р. Проте посилення ситуації в безпеці та нестача фінансування перешкоджають гуманітарним організаціям надавати допомогу більшій кількості людей. Кілька інцидентів безпеки вплинули на роботу на півдні України, включаючи щонайменше три атаки на пункти розподілу, що змусило партнерів тимчасово призупинити діяльність. У 2023 р. щонайменше п'ятеро гуманітарних працівників були вбиті під час виконання службових обов'язків. Перешкоди та втручання продовжували впливати на допомогу в районах під контролем РФ, де допомога вкрай обмежена [2].

Професійні працівники, які надають допомогу, часто працюють із великими спеціалізованими організаціями (наприклад, «Лікарі без кордонів»), які мають інфраструктуру та ресурси для належної підтримки свого персоналу. Набагато більше людей (наприклад, парамедики, громадські та релігійні групи) беруть участь як аматори(волонтери) в реагуванні на міжнародні катастрофи. Наприклад, УВКБ ООН приймає фахівців на різні посади (старшого помічника з питань захисту, співробітника служби безпеки, радника з питань захисту, помічника радника з питань захисту, польового радника).

Гуманітарні працівники щоденно стикаються з небезпечними ситуаціями та особливими ризиками, пов'язаними з наданням гуманітарної допомоги (проблеми з безпекою включають вплив конфлікту чи стихійного лиха, що прискорило кризу; пошкодженість або відсутність житлових приміщень, санітарних умов; високий рівень незахищеності). Ризики для психічного здоров'я включають життя в стресових середовищах, багатогодинну роботу в несприятливих або екстремальних умовах; і труднощі, пов'язані з поверненням до домашнього життя та діяльністю після відрадження.

Гуманітарні працівники можуть мати негативний вплив на особисте здоров'я. Дослідження показують, що майже 35% гуманітарних працівників повідомляють про погіршення свого здоров'я під час місій. Травми внаслідок нещасних випадків і насильства становлять ризик для працівників гуманітарної допомоги та спричиняють більше смертей, ніж хвороби чи природні причини. Дослідження працівників Американського Червоного Хреста показало, що 10% зазнали нещасних випадків або травм, а 16% зазнали насильства; понад 40% вважають цей досвід більш стресовим, ніж очікувалося. Однак ризики для персоналу нерівномірно розподілені в гуманітарному ландшафті. Постійне спостереження за насильством, спрямованим проти працівників гуманітарної допомоги та ліквідації наслідків стихійних лих, продовжує демонструвати, що більшість цих подій відбуваються в кількох небезпечних місцях (Афганістан, Камерун, ЦАР, Конго, Ефіопію, Малі, Нігерію, Сомалі, Південний Судан і Сирія). Ризики безпеки, викрадення та насильства проти працівників гуманітарних організацій продовжують викликати стурбованість гуманітарної спільноти.

Під час стихійних лих і надзвичайних ситуацій працівники, які займаються наданням допомоги, повинні знати про фізичну небезпеку (наприклад, уламки, обірвані лінії електропередач, нестабільні конструкції та інші екологічні ризики). Працівники в певних конфліктних і

постконфліктних ситуаціях повинні бути навчені щодо саморобних вибухових пристроїв, наземних мін та інших боєприпасів, що не вибухнули. Співробітники гуманітарної допомоги та ліквідації наслідків стихійних лих, які спрямовуються в небезпечні райони (включно з активними конфліктними зонами), обов'язково проходять спеціалізований інструктаж з питань безпеки [3].

Таким чином, щороку сотні тисяч професійних працівників гуманітарних місій направляються по всьому світу для підтримки людей, які постраждали від катастроф і конфліктів. Їх професійна діяльність вимагає спеціальної захисної та антистресової підготовки. Ці реалії розповсюдженості гуманітарних криз актуалізують запровадження в ЗВО України нових спеціалізацій та освітньо-професійних програм (в рамках спеціальності Соціальна робота), спрямованих на підготовку співробітників міжнародних гуманітарних організацій.

Список використаних джерел

1. Огляд роботи міжнародних гуманітарних організацій та їх відповіді на гуманітарну кризу в Україні, спричинену воєнною агресією з боку рф. URL: <https://ffr.org.ua/wp-content/uploads/2022/07/Ohliad-mizhnarodnykh-humanitarnykh-orhanisatsiy-1.pdf>
2. Ukraine: Humanitarian Response and Funding Snapshot (January - July 2023). URL: https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-humanitarian-response-and-funding-snapshot-january-july-2023-enuk?fbclid=IwAR0SoE5pn9R1VOBqHwVmPsIV5zGIgSY03DOwdwWVr4Hc_kXPlvLnpopaHig
3. Humanitarian Aid Workers. URL: <https://wwwnc.cdc.gov/travel/yellowbook/2024/work-and-other-reasons/humanitarian-aid-workers>

Уляна Тесля,
*магістрантка спеціальності
011 освітні, педагогічні науки
ОПП Соціальна педагогіка,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*
Галина Олійник,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри